

Yurak Runakuna K'ara K'aralla Jamurqanku

(Nawpaq ruana)

Noqanchik mana niyta atinsunman “amirikamanta tariq” imaraykuchus kay jallpaqa ñapis unaypachamanta runakuna kaypi kausasarqankuña, mana pisillata chay runakuna karqanku, juk pachaq juno jina karqanku. Chay castilla runakuna “musuq llaqtakunapi tariyku” nispa tukuyninku rimarikunku ¿imaynata kayta Kanman?, ichus noqanchikta ripusumman chay suyunninku Inglatterra nisqata, noqayku jaqayman chayaspa, inglesrunakunaman, k'awaspa, “kunan pachamanta kay llaqtaqa noqanchikpata kanqa” niykumanchu, tukuy imakunanninkuta, qhechuspa apanallasunmanchu, ¿paykuna kayta munankumanchu?

Castillarunakunaq chayanninkuwanqa ñak'ariyku qallarín. Paykuna jamunku quri, qolqui maskhaspa, kuskampi tata apun apamuspa, chayanku jinallatataq paykuna apamunku chay “espada”, nisqata, tukuy, kay jallpaqta, wawakunanman manchay nak'aríska wañuchinku. Azteka, Maya, Cheroqui, Inka karqanku, pikunachus kay jatun llaqtakunapi kausakunku unaypachamanta qheparuna jina.

Maypichus kay k'ara yurak runakuna chayanku, tukuy ima thuninku, tukuy kayta ruanku tata-apun sutimpi. Chaypachamanta ma riqsirqayku juk llaqta kay jina, manchay saqrapuni supaykuna jina karqanku kay “musuq” llaqtakunapaq.

Mana kay jallpamanta ñawparunakunaqpata ñak'arinta chayllapi tukukun, Kuska k'ararunakuna, musuq unquykuna jamun, tukuy runakunaman kay “musuq” jallpakunamanta unqkunankupaq; chaylla, kuskan tukuy ruanakuna kay musuq llaqta kausareq kanku wañuchin; kuskannin wañurqonku llankaspa, chay k'arunapaqta.